

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

52. An initiatus minoribus Ordinibus, Beneficarii, & Monachi laici
includantur in dicta prohibitione? Et an supradicti peccent mortaliter, vel
tantum venialiter, si ad bellum procedant? Et an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

lib. 2. cap. 9. dub. 6. num. 32. Caietanus Indio. 16. Ludouicus Lopez 1. part. instruct. cap. 65. in fine. Caeteras rationes vide bis apud Pagundez. qui pro hac sententia adducit Lessium lib. 2. cap. 9. dub. 6. num. 32. cui ego addo Bonacinam tom. 2. disput. 2. de resistit. quest. vlt. sect. 1. punct. 5. num. 8. & Egidium Trullench in Decalogum, tom. 2. lib. 5. cap. 3. dub. 3. num. 11. &c.

2. Nota tamen quod post hac scripta inveni negatiuam sententiam docere Ioannem Vvigers de iustit. tract. 2. cap. 2. dub. 18. n. 106. vbi sic ait: Minus videtur licitum nauis, vel militibus naualibus iniicere ignem in proprium puluerem tormentarium, quod contingat ipsos & nauem absumi, ne felicitat nauis veniat in potestatem hostium eam publico detrimento. Ratio eadem est, quia ab eiusmodi actione non potest (vt apparet) rescindi voluntas occidendi seipsum, ita vt tantummodo in alterum finem intentum cadat. Idque eo minus, quod huiusmodi actio propinquius, & magis per se inuadat suum auctorem, ipsique mortem adferat, quam inuadat hostem, aut illi noceat; immo tantum consecutur, & quasi accidens in detrimentum cedit hostium: per se autem tendit ex se ista actio in nocumentum & mortem Authoris. Vnde etiam communis Christianorum sensus ab eiusmodi factis tanquam horrendis, atque illicitis videtur abhorreret. Si tamen qui in naue sunt, & certo occidendi cum aliqua spe enatandi in mare se conijcerent, & sic nauem ingenderent, tum non ita difficile videtur eiusmodi factum ab homicidio proprio exculare: quantumuis fortassis etiam Auctores incendo interiret: sicuti ante diximus de quibusdam non ab similibus casibus. Hucusque Ioannes Vvigers.

apud natura indecentem esse Clericis, qui Deo in Altari ministrant; & aliquale impedimentum, ex quo minus munus suum perfectius obedire possint. & hoc ostendunt rationes, & auctoritates adductae; tamen dicendum est, quod non ita vrgent, sola natura rei, & conditione muneris Clericalis pensata, vt obligationem, & necessitatem inducere videantur, seculo iure positiuo. Igitur s'ex vi solius legis naturalis, & diuinæ conuenientius est, & rationi magis consentaneum, vt Clerici militia non assistant: non tamen est omnino prohibitum, & peccatum: aliter in hoc dispensatio aduerfaretur legi naturali. Deinde, non est minus aliena à statuta Clericorum negotiatio secularis, quam militia: sed negotiatio Clericis prohibetur iure Ecclesiastico: ergo etiam militia. Et tandem, non omnia, quae dedecent aliquam personam, sunt etiam ei illicita iure natura.

2. Dicendum est ergo cum Doctoribus inferius citandis, solo iure positiuo; & Ecclesiastico militiam Clericis interdiciam esse; vt constat ex cap. Clericor. cap. de his Clericis. cap. eos qui, 20. q. 3. cap. Cleric. c. Quicumque Clericus. cap. Quicumque ex Clericis. cap. Ex multa. De voto, & alijs Iuribus. Quam quidem prohibitionem grauem esse, & ad culpam mortalem obligare, satis indicant grauissima poenae Clericis pugnantibus impositae: vt constat ex allatis iuribus, & docent communiter Doctores, quos ad fatietatem potuissent hic adducere. Est tamen difficultas contra quam virtutem sit huiusmodi peccatum. Et dicendum est breuiter, hoc peccatum esse contra religionem, prout comprehendit honorem debitum rei sacrae: hac enim prohibitio manifeste fit intuitu dignitatis personae sacrae. Et ita docet Torrianus in 2. 2. D. Thoma. tom. 2. disput. 93. dub. 1. & alij.

Sup. hoc in §. not. seq. in principio.

Sup. hoc infra in Ref. §. 4. §. penul. ad mediump.

RESOL. LI.

An Clerici, inconsulto Summo Pontifice, possint aliqui Exercitii praesse? Et an solo iure positiuo, & Ecclesiastico, vel etiam naturali interdicta sit Clericis militia? Et an hac prohibitio ad culpam mortalem obliget? Et difficultas est contra quam virtutem sit huiusmodi peccatum? Ex part. 1. o. tr. 2. Ref. 1.

§. 1. Negatiuè respondeo; quia Clericis prohibitum est militare; sunt enim dicati Dei seruitio, à qua professione militia multum reuocat. Item Clerici sunt Christi ministri; ipsulumque representant, qui proprium sanguinem pro aliorum salute effudit; ergo non eis licebit alienum effundere, & ita docet D. Thomas secunda, secunda, quest. 40. art. 2. & communiter Theologi. Est tamen controuersia, An solo iure positiuo, vel etiam naturali interdicta sit Clericis militia; Non desunt ex Recentioribus asserentes, prohibitam esse iure naturali; & ita docet Valentia tom. 3. disput. 3. quest. 16. punct. 4. & c. ex veteribus Turresrementa in cap. Clericis §. o. dist. & alij alij Canonistae, quia rationes, quas supra adduximus ad probandum non esse licitam Clericis militiam, procedunt ex propria conditione status; atque adeo ex ipsa natura rei. Deinde D. Paulus 2. ad Timoth. cap. 2. dixit, Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus. Ex quibus verbis merito Gregorius Nazianzenus oratione de Pace asseruit; Arma esse prohibita Clericis Quod idem etiam docuit Bernardus lib. 4. de consider. ad Eugenium, explanans illa verba Matth. 26. Mitte gladium tuum in vaginam. Verum, his non obstantibus, licet negari non possit militiam tu-

RESOL. LII.

An initiati minoribus Ordinibus, Beneficarij, & Monachi laici includantur in dicta prohibitione? Et an supradicti peccent mortaliter, vel tantum venialiter, si ad bellum procedant? Et an praedicti Clerici, Beneficarij, & Monachi laici possint pugnare suis manibus immediate, occidere, mutilare, & ducere Exercitium, ac praesse ijs qui machinas, vel tormenta bellica dirigunt, neque incurere aliquam irregularitatem, quoties bellum est necessarium ad defensionem propriae vite, vel personae, & patriae, & boni communis, & ad obtinendam vitteriam, à qua pax, salus innocentijs & bonorum Ecclesia conseruatio dependet? Et an hoc etiam sit prohibitum Episcopis, & Cardinalibus nondum in Sacris constitutis? Ex p. 1. o. tr. 2. Ref. 2.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Lorca in secunda secunda D. Thoma quest. 40. art. 1. Sect. 3. disput. 51. numer. 12. An verò eadem prohibitio extendatur ad Clericos, qui sunt in minoribus Ordinibus, & ad Monachos Laicos, vel nondum sacro ordine initiatos, diuersimodè explicant auctores. Couarruias absolute docet, hos Clericos non excludi à militia, quia iura de his solis loquuntur, qui in sacris constituti sunt. alij verò, hos etiam affirmant comprehendi; quamuis non censent peccare mortaliter, sed venialiter dumtaxat. Excipiunt tamen eos, qui non gaudent privilegio Clericali; quia neque habitum, neque tonsuram deferunt;

Sup. hoc, & contentis in hac Ref. infra in Ref. §. 19.

Sup. hoc. ibidem §. v. deferunt;

rum licet
verf. Tertio.

deferunt quos fatentur posse pugnare liberè, sicut
Laicos. Molina existimat, peccare mortaliter Cleri-
cos in minoribus, si deputati sunt ministerio iuo, vel
habent beneficium; & idem videtur sentire de Reli-
giosis deputatis ad sacerdotium; etiamsi nullo ordine
insigniti sint. Mihi videtur nullum ex his peccare
per se, & ex vi decretorum; quia de iis iura non lo-
quuntur, & non sunt extendenda in materia pœnalis
& odiosa. Ex accidenti verò tam Monachi deputati
ad Sacerdotium, quam Clerici Seculares, qui ali-
quod beneficium obtinent, cui debitus sit sacer or-
do, peccant, quatenus exponunt se periculo incur-
rendi impedimentum ad executionem proprii mune-
ris. Ita Lorea. Sed ego puto Clericum in minori-
bus constitutum; privilegio fori non gaudentem,
ad bellum procedere posse aequè ac Laicum; quia
tamquam Laicus reputatur. Neque Canones adver-
sus illum procedunt, saltem ex consuetudine recepta.

Sup. hoc ibi-
dem §. VI.
ad medium.
Verf. Secun-
do etiam.

Si autem privilegio fori gaudeat; peccat, quia cum
ex officio deputatus sit ad servendum Ecclesiæ, in-
decens est ad militiam secularem se transferre. Non
autem videtur hæc gravis culpa, quia longè est à mi-
nisterio Altaris, & representatione Christi, ob cuius
causam prohibitio facta est. Quod etiam de
Beneficiato in minoribus constituto dicendum credo;
peccare inquam, tantum venialiter, sed gravius;
tum quia nullus text. specialiter de eo loquitur; tum
quia beneficium solum obligat, ut non apponas im-
pedimentum ad officium eius exercendum, casu
quo retinere illud velis. At potes procedere ad bel-
lum animo relinquendi beneficium, si impedimen-
tum irregularitatis in bello contrahas. Ergo ex be-
neficio non videtur mortaliter peccare. De Religio-
sis Laicis maior est dubitatio, an peccatum mortale
committant, si ad bellum procedant: quia cap. eos
quibus 20. quest. 3. mandantur excommunicari; quod
non fieret, nisi gravis esset peccatum. Sed dicen-
dum est, non ob inde præcisè excommunicari,
sed quia, apostatando à Religione, se militiae, &
publicis honoribus tradiderant. Quocirca ex proces-
su ad bellum, solum venialiter existimo peccaturo-
s, gravius tamen, quam beneficiatos Clericos.
Et hæc omnia docet Castus Palas tom. 1. tract. 6.
disp. 5. punct. 6. num. 5. cui etiam adde Dicastillum de
Inst. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 16. §. 11. num. 480.
& alios penes ipsos.

Sup. hoc ibi-
dem §. Verf.
licet ad me-
dium, & in
fine supra di-
ctæ Ref.

Sup. hoc ibi-
dem §. Sed
quid.

2. Nota, quod post hæc scripta circa præsen-
tem difficultatem inveni nostram sententiam do-
cere ex Doctoribus Gallis Petrum à Sancto Ioseph
in *Idea Theolog. moral. lib. 3. capite 11. resolut. 5.
quest. 2. articul. 2.* cui adde sapientissimum Domi-
num meum Cardinalem de Lugo in *Respons. Mo-
ral. lib. 5. dub. 14.* vbi sic asserit: Concedunt Docto-
res, posse Clericos, ac proinde etiam Episcopos,
de quibus non apparet specialis difficultas, pugnare
suis manibus immediatè, occidere, mutilare, & du-
cere exercitum, ac præesse iis, qui machinas, vel
tormenta bellica dirigunt, nec incurere vllam ir-
regularitatem, quoties bellum necessarium est ad
defensionem propriæ vitæ, & personæ, vel patriæ
boni communis. Addunt aliqui idem procedere
posse aliquando in bello iusto aggressivo, quando id
necessarium esset ad obtinendam victoriam, à qua
pax, salus innocentium, & bonum Ecclesiæ depen-
det; tunc enim Clericus, qui aliàs iusto titulo aderat
bello non pugnaturus, nec exercitum ducturus, cum
videat ad eum statum esse redactum, videtur iam
non aggredi, sed defendere se vel causam publicam.
Extra verò hos casus Clericus in Sacris non potest
propria manu pugnare, vel exercitum ducere, aut ma-
chinas præesse. Quod idem dicunt de habente, &
retinente beneficium Ecclesiasticum, etiam si non sit

Sup. hoc in-
fra in Ref.
56 §. in fine,
& in Ref.
60. & pro ir-
regularitate
in fine Ref. 2.
huius ad not.
& in aliis
eius vit. not.

in Sacris Cum ergo Episcopus etiam non sit con-
secratus, nec in Sacris, habeat tamen beneficium
Ecclesiasticum, & quidem præstantissimum, non vi-
detur posse ducere exercitum, etiam in bello iusto,
sicut nec potest pugnare propria manu, nisi ad facie-
de licentia Summi Pontificis, vel in casibus supra affi-
gnatis. Itaque si id ad bonum publicum expedire
iudicetur, petatur licentia, & dispensatio specialis à
Summo Pontifice, qui in primis facile concedat
quòd aliquando in functione aliqua publica, & so-
lemni possit procedere armatus sicut de facto id ha-
bent Episcopi aliqui ob annexum Principatum, vel
statum temporalem in aliquibus locis, in quibus ex
antiqua consuetudine, & concessione ita fieri solet.
Difficilius concedetur, quod ducat exercitum, vel
pugnet per se ipsum. Si tamen bonum Religionis, &
Ecclesiæ utilitas id possit, credam concedi posse,
vt in bello contra infideles, vel hæreticos, id sine
peccato, vel metu irregularitatis facere possit. Hæc
enim Pontifices antiqui, & moderni concesserunt
sæpius multis Cardinalibus, quos Legatos, & Vi-
carios suos destinarunt ad gerenda bella contra reb-
eles Ecclesiæ, quorum exempla passim in Annalibus
Ecclesiasticis inveniuntur. Hucusque Cardinalis Lu-
go. * Sed dato, & non concessio, quod sub ista pro-
hibitione Sacrorum Canonum non comprehenderetur
Episcopi, & Cardinales, qui non intelliguntur
sub nomine Clericorum, iuxta Tiracellum de *Ne-
cessitat. capit. 7. numer. 52.* Ambrosium de *Inno-
cent. capit. 22. numer. 3.* Pellizzarium in *Man. Prælat.
tom. 2. tractat. 6. capit. 9. sect. 2. numer. 51.* &
alios: Tamen ipsimet auctores, qui tenent, nul-
los Canones extare, qui prohibeant Episcopos mili-
tare, hoc tamen asserunt, esse nimis alienum ab
eorum dignitate, & officio; & idè P. Arriazgo
in *Cursu Theolog. tom. 5. disputat. 48. sect. 5. nu-
mer. 68.* sic ait * Difficultas est, an Episcopi non
constitutis in Sacris, id etiam sit prohibitum? Re-
spondeo, in Canonibus non esse aliquam illam
specialem prohibitionem illis; nam capit. *repre-
hensibile, capit. quo casu 23. quest. 8.* quæ pos-
sent afferri ad eam prohibitionem suadendam, non
dicunt, nisi primum quidem reprehensione dignum
esse, quod Episcopi ad Concilium non veniant,
eo quod fuerint occupati cum Rege defendendo por-
tum contra Piratas: vbi magis inobedientia repre-
henditur, quam quod fuerint in eo bello defenso in
altero verò capit. dicitur, Episcopum sine licentia
Pontificis non debere ad auxilium Principum ire, vt
resideat ibi. Vbi obiter noto multò minus ea capi-
ta facere ad probandum, Episcopos non posse ma-
nere in Castris, attendendo tantum saluti spirituum
militum, hæc enim potius est dignissima occupatio.
Sed ad rem dicimus, etsi Canones nulli sint, qui
prohibeant Episcopos militare, non dubium, quia
id sit valde alienum ab eorum dignitate, & officio
Pastorum animarum. Quia autem id nostris tempo-
ribus multi faciunt, non disputo, quia credo, eos con-
sulto Romano Pontifice facere. Hucusque Pater Ar-
riaga. * Sed ego non recedo à sententia, quam cum
Lugo, & aliis paulò superius docui, nempe Episco-
pos, & Cardinales inclusos esse in prohibitione Sa-
crorum Canonum, vbi supra. Adde quod Arriazgo
loquitur de Episcopis non constitutis in Sacris.

RESOL. LIII.

An sub ista prohibitione, ne Clerici præsentent Exer-
citiis includantur Episcopi, vel Cardina-
les?